Sri Balamanorama Series No. 44.

॥ श्रीः ॥

॥ शब्दमञ्जरी ॥

SABDA MANJARI

Edited by

C. Sankara Rama Sastri, M.A., B.L.,

Printed and Published By
THE SRI BALAMANORAMA PRESS,
MYLAPORE, MADRAS.

Price] 1948 [10 Annas

PREFACE.

Śabda Mañjarī is a book which any beginner in Sanskrit can ill afford to ignore. It has always been the practice in the traditional school to make students get by heart the Śabdas contained in the Śabda Mañjarī in the initial stages of their studies.

In Śabda Mañjarī we have a compilation of the final forms which certain typical nouns and adjectives take as used in practice varying with the gender of the words and the case and number in which they are employed.

Pāṇini divides Sanskrit words into two classes—सुबन्त and तिङन्त. Indeclinables too are by a sort of grammatical fiction included under the head of सुबन्त. सुप् is the suffix which a प्रातिपदिक or noun-stem takes to yield a finite noun or adjective, and तिङ् is the suffix which a धातु or root takes to give rise to a final predicate. The सुप् suffixes are 21 in number falling into 7 विभक्तिs or cases, each विभक्ति consisting of three terminations belonging respectively to the three numbers,—singular, dual and

plural. संबोधनं or the Vocative is treated as a species of प्रथमाविभक्ति. Of the two tables given in the next two pages the fisrt sets out the suffixes as laid down by Pāṇini and their effective portions which result from an elimination of the superfluous elements therein inserted by Pāṇini for certain grammatical purposes. The other table gives the names of the विभक्तिs and their meanings in English and Tamil.

It is to be borne in mind that in Sanskrit the gender of words does not always follow the gender of objects. The masculine use of दाराः a wife, the neuter use of मित्रं a friend and the feminine use of मतिः intellect are examples to the point. The Number too in which a word is used sometimes deviates from the Number of the object though very rarely. The plural असवः and दाराः illustrate this peculiarity. Some words are employed in all the three genders, some in two only, the others in one only. The distinction in genders is to be known only through practice roughly codified in the Liṅgānuśāsana and through Nighaṇṭus or lexicons.

C. SANKARARAMA SASTRI

Noun declensions

विभक्तिः	कारकं	According to Pāṇini			The resultant real suffixes.		
प्रथमा	कर्तृ	सु	औ	जस्	स्	औ	अस्
द्वितीया	कर्म	अम्	औट्	शस्	अम्	औ	अस्
तृतीया	करण	टा	भ्याम्	भिस्	आ	भ्यां	भिस्
चतुर्थी	संप्रदान	ङे	भ्याम्	भ्यस्	ए	भ्यां	भ्यस्
पञ्चमी	अपादान	ङसि	भ्याम्	भ्यस्	अस्	भ्यां	भ्यस्
षष्ठी	...	ङस्	ओस्	आम्	अस्	ओस्	आम्
सप्तमी	अधिकरण	ङि	ओस्	सुप्	इ	ओस्	सु

विभक्तिः	Case	Meaning	அர்த்தம்
प्रथमा	Nominative	(Subject of verb)	...
द्वितीया	Accusative	(Object of verb)	ஐ
तृतीया	Instrumental	*By, with, through.*	ஆல், ஒடு, உடன்.
चतुर्थी	Dative	*To, for.*	பொருட்டு, கு.
पञ्चमी	Ablative	*From, than.*	நின்று, காட்டிலும், ஆல்.
षष्ठी	Genitive	*Of, to.*	கு, உடைய.
सप्तमी	Locative	*At, in, on, into.*	இல், இடத்தில்.
संबोधनप्रथमा	Vocative	*Oh.*	ஏ.

वचनं	Number	எண்	लिङ्गं	Gender	பால்
एकवचनं	Singular	ஒருமை.	पुंलिङ्गं	Masculine	ஆண்பால்.
द्विवचनं	Dual	இருமை.	स्त्रीलिङ्गं	Feminine	பெண்பால்.
बहुवचनं	Plural	பன்மை.	नपुंसकलिङ्गं	Neuter	ஒன்றன்பால்

CONTENTS.

॥ श्रीः ॥

॥ शब्दमञ्जरी ॥

॥ अजन्तसाधारणशब्दाः ॥

1. अकारान्तः पुंलिङ्गो रामशब्दः ।

विभक्तिः	एकवचनं	द्विवचनं	बहुवचनं
प्रथमा	रामः	रामौ	रामाः
द्वितीया	रामं	रामौ	रामान्
तृतीया	रामेण	रामाभ्यां	रामैः
चतुर्थी	रामाय	रामाभ्यां	रामेभ्यः
पञ्चमी	रामात्	रामाभ्यां	रामेभ्यः
षष्ठी	रामस्य	रामयोः	रामाणाम्
सप्तमी	रामे	रामयोः	रामेषु
संबोधन-प्रथमा	हे राम	हे रामौ	हे रामाः

एवं कृष्णः, गोविन्दः, मुकुन्दः इत्यादयः ॥

2. इकारान्तः पुंलिङ्गो हरिशब्दः ।

प्र०	हरिः	हरी	हरयः
द्वि०	हरिं	हरी	हरीन्
तृ०	हरिणा	हरिभ्यां	हरिभिः
च०	हरये	हरिभ्यां	हरिभ्यः
प०	हरेः	हरिभ्यां	हरिभ्यः
ष०	हरेः	हर्योः	हरीणाम्
स०	हरौ	हर्योः	हरिषु
सं०	हे हरे	हे हरी	हे हरयः

एवं कविः, अग्निः, रविः, दाशरथिः इत्यादयः ॥

---

3. उकारान्तः पुंलिङ्गः शंभुशब्दः ।

शंभुः	शंभू	शंभवः
शंभुं	शंभू	शंभून्
शंभुना	शंभुभ्यां	शंभुभिः
शंभवे	शंभुभ्यां	शंभुभ्यः
शंभोः	शंभुभ्यां	शंभुभ्यः
शंभोः	शंभ्वोः	शंभूनाम्
शंभौ	शंभ्वोः	शंभुषु
हे शंभो	हे शंभू	हे शंभवः

एवं विष्णुः, भानुः, विधुः इत्यादयः ॥

---

4. ऋकारान्तः पुंलिङ्गो धातृशब्दः।

धाता	धातारौ	धातारः
धातारं	धातारौ	धातॄन्
धात्रा	धातृभ्यां	धातृभिः
धात्रे	धातृभ्यां	धातृभ्यः
धातुः	धातृभ्यां	धातृभ्यः
धातुः	धात्रोः	धातॄणाम्
धातरि	धात्रोः	धातृषु
हे धातः	हे धातारौ	हे धातारः

एवं शास्ता, कर्ता इत्यादयः॥

---

5. ऋकारान्तः पुंलिङ्गः पितृशब्दः।

पिता	पितरौ	पितरः
पितरं	पितरौ	पितॄन्
पित्रा	पितृभ्यां	पितृभिः
पित्रे	पितृभ्यां	पितृभ्यः
पितुः	पितृभ्यां	पितृभ्यः
पितुः	पित्रोः	पितॄणाम्
पितरि	पित्रोः	पितृषु
हे पितः	हे पितरौ	हे पितरः

एवं जामाता, भ्राता इत्यादयः॥

---

6. ओकारान्तः पुंलिङ्गः स्त्रीलिङ्गश्च गोशब्दः ।

गौः	गावौ	गावः
गां	गावौ	गाः
गवा	गोभ्यां	गोभिः
गवे	गोभ्यां	गोभ्यः
गोः	गोभ्यां	गोभ्यः
गोः	गवोः	गवाम्
गवि	गवोः	गोषु
हे गौः	हे गावौ	हे गावः

एवं सुद्यौः, स्मृतौः इत्यादयः ॥

॥ इत्यजन्तपुंलिङ्गसाधारणशब्दाः ॥

---

7. आकारान्तः स्त्रीलिङ्गो रमाशब्दः ।

रमा	रमे	रमाः
रमां	रमे	रमाः
रमया	रमाभ्यां	रमाभिः
रमायै	रमाभ्यां	रमाभ्यः
रमायाः	रमाभ्यां	रमाभ्यः
रमायाः	रमयोः	रमाणाम्
रमायां	रमयोः	रमासु
हे रमे	हे रमे	हे रमाः

एवं सीता, भामा, पद्मा इत्यादयः ॥

---

8. इकारान्तः स्त्रीलिङ्गो मतिशब्दः ।

मतिः	मती	मतयः
मतिं	मती	मतीः
मत्या	मतिभ्यां	मतिभिः
मत्यै, मतये	मतिभ्यां	मतिभ्यः
मत्याः, मतेः	मतिभ्यां	मतिभ्यः
मत्याः, मतेः	मत्योः	मतीनाम्
मत्यां, मतौ	मत्योः	मतिषु
हे मते	हे मती	हे मतयः

एवं रुचिः, घृणिः इत्यादयः ॥

---

9. ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गो गौरीशब्दः ।

गौरी	गौर्यौ	गौर्यः
गौरीं	गौर्यौ	गौरीः
गौर्या	गौरीभ्यां	गौरीभिः
गौर्यै	गौरीभ्यां	गौरीभ्यः
गौर्याः	गौरीभ्यां	गौरीभ्यः
गौर्याः	गौर्योः	गौरीणाम्
गौर्यां	गौर्योः	गौरीषु
हे गौरि	हे गौर्यौ	हे गौर्यः

एवं वाणी, नदी इत्यादयः ॥

---

10. उकारान्तः स्त्रीलिङ्गो धेनुशब्दः ।

धेनुः	धेनू	धेनवः
धेनुं	धेनू	धेनूः
धेन्वा	धेनुभ्यां	धेनुभिः
धेन्वै, धेनवे	धेनुभ्यां	धेनुभ्यः
धेन्वाः, धेनोः	धेनुभ्यां	धेनुभ्यः
धेन्वाः, धेनोः	धेन्वोः	धेनूनाम्
धेन्वां, धेनौ	धेन्वोः	धेनुषु
हे धेनो	हे धेनू	हे धेनवः

एवं तनुः, इषुः, पटुः इत्यादयः ॥

---

11. ऊकारान्तः स्त्रीलिङ्गो वधूशब्दः ।

वधूः	वध्वौ	वध्वः
वधूं	वध्वौ	वधूः
वध्वा	वधूभ्यां	वधूभिः
वध्वै	वधूभ्यां	वधूभ्यः
वध्वाः	वधूभ्यां	वधूभ्यः
वध्वाः	वध्वोः	वधूनाम्
वध्वां	वध्वोः	वधूषु
हे वधु	हे वध्वौ	हे वध्वः

एवं तनूः, चमूः इत्यादयः ॥

---

12. ऋकारान्तः स्त्रीलिङ्गो मातृशब्दः ।

माता	मातरौ	मातरः
मातरं	मातरौ	मातॄः
मात्रा	मातृभ्यां	मातृभिः
मात्रे	मातृभ्यां	मातृभ्यः
मातुः	मातृभ्यां	मातृभ्यः
मातुः	मात्रोः	मातॄणाम्
मातरि	मात्रोः	मातृषु
हे मातः	हे मातरौ	हे मातरः

एवं याता, ननान्दा, दुहिता इत्यादयः ॥

॥ इत्यजन्तस्त्रीलिङ्गसाधारणशब्दाः ॥

---

13. अकारान्तनपुंसकलिङ्गो ज्ञानशब्दः ।

ज्ञानं	ज्ञाने	ज्ञानानि
ज्ञानं	ज्ञाने	ज्ञानानि
ज्ञानेन	ज्ञानाभ्यां	ज्ञानैः
ज्ञानाय	ज्ञानाभ्यां	ज्ञानेभ्यः
ज्ञानात्	ज्ञानाभ्यां	ज्ञानेभ्यः
ज्ञानस्य	ज्ञानयोः	ज्ञानानाम्
ज्ञाने	ज्ञानयोः	ज्ञानेषु
हे ज्ञान	हे ज्ञाने	हे ज्ञानानि

एवं धनं, वनं, फलम् इत्यादयः ॥

---

14. इकारान्तनपुंसकलिङ्गो वारिशब्दः ।

वारि	वारिणी	वारीणि
वारि	वारिणी	वारीणि
वारिणा	वारिभ्यां	वारिभिः
वारिणे	वारिभ्यां	वारिभ्यः
वारिणः	वारिभ्यां	वारिभ्यः
वारिणः	वारिणोः	वारीणाम्
वारिणि	वारिणोः	वारिषु
हे वारे, हे वारि	हे वारिणी	हे वारीणि

एवं कराङ्घ्रि, पादपाणि, हरहरि इत्यादयः ॥

---

15. इकारान्तनपुंसकलिङ्गः शुचिशब्दः ।

शुचि	शुचिनी	शुचीनि
शुचि	शुचिनी	शुचीनि
शुचिना	शुचिभ्यां	शुचिभिः
शुचिने, शुचये	शुचिभ्यां	शुचिभ्यः
शुचिनः, शुचेः	शुचिभ्यां	शुचिभ्यः
शुचिनः, शुचेः	शुचिनोः, शुच्योः	शुचीनाम्
शुचिनि, शुचौ	शुचिनोः, शुच्योः	शुचिषु
हे शुचे, हे शुचि	हे शुचिनी	हे शुचीनि

एवं शिवताति, नीलरुचि इत्यादयः ॥

---

16. उकारान्तनपुंसकलिङ्गो मधुशब्दः ।

मधु	मधुनी	मधूनि
मधु	मधुनी	मधूनि
मधुना	मधुभ्यां	मधुभिः
मधुने	मधुभ्यां	मधुभ्यः
मधुनः	मधुभ्यां	मधुभ्यः
मधुनः	मधुनोः	मधूनां
मधुनि	मधुनोः	मधुषु
हे मधो, हे मधु	हे मधुनी	हे मधूनि

एवं अम्बु, जत्रु, श्मश्रु इत्यादयः ॥

---

17. उकारान्तनपुंसकलिङ्गो मृदुशब्दः ।

मृदु	मृदुनी	मृदूनि
मृदु	मृदुनी	मृदूनि
मृदुना	मृदुभ्यां	मृदुभिः
मृदुने, मृदवे	मृदुभ्यां	मृदुभ्यः
मृदुनः, मृदोः	मृदुभ्यां	मृदुभ्यः
मृदुनः, मृदोः	मृदुनोः, मृद्वोः	मृदूनाम्
मृदुनि, मृदौ	मृदुनोः, मृद्वोः	मृदुषु
हे मृदो, हे मृदु	हे मृदुनी	हे मृदूनि

एवं पटु, हृदयालु इत्यादयः ॥

---

18. ऋकारान्तनपुंसकलिङ्गः कर्तृशब्दः ।

कर्तृ	कर्तृणी	कर्तॄणि
कर्तृ	कर्तृणी	कर्तॄणि
कर्तृणा, कर्त्रा	कर्तृभ्यां	कर्तृभिः
कर्तृणे, कर्त्रे	कर्तृभ्यां	कर्तृभ्यः
कर्तृणः, कर्तुः	कर्तृभ्यां	कर्तृभ्यः
कर्तृणः, कर्तुः	कर्तृणोः, कर्त्रोः	कर्तॄणाम्
कर्तृणि, कर्तरि	कर्तृणोः, कर्त्रोः	कर्तृषु
हे कर्तः, हे कर्तृ	हे कर्तृणी	हे कर्तॄणि

एवं ज्ञातृ, गन्तृ इत्यादयः ॥

॥ इत्यजन्तनपुंसकलिङ्गसाधारणशब्दाः ॥

॥ अथ सर्वनामशब्दाः ॥

सर्व, विश्व, कतर, कतम, यतर, यतम, ततर, ततम, एकतर, एकतम, अन्य, अन्यतर, इतर, त्व, सम, सिम, नेम, पूर्व, पर, अवर, दक्षिण, उत्तर, अपर, अधर, स्व, अन्तर, एक, उभ, उभय, द्वि, त्वत्, भवत्, तद्, त्यद्, यद्, एतद्, युष्मद्, अस्मद्, किम्, इदम्, अदस्,

इमे—सर्वनामशब्दाः ।

---

19. अकारान्तः पुंलिङ्गः सर्वशब्दः ।

सर्वः	सर्वौ	सर्वे
सर्वं	सर्वौ	सर्वान्
सर्वेण	सर्वाभ्यां	सर्वैः
सर्वस्मै	सर्वाभ्यां	सर्वेभ्यः
सर्वस्मात्	सर्वाभ्यां	सर्वेभ्यः
सर्वस्य	सर्वयोः	सर्वेषाम्
सर्वस्मिन्	सर्वयोः	सर्वेषु
हे सर्व	हे सर्वौ	हे सर्वे

एवं विश्वादि सिमशब्दपर्यन्तानां एकशब्दस्य च रूपम् ॥

---

20. आकारान्तः स्त्रीलिङ्गः सर्वाशब्दः ।

सर्वा	सर्वे	सर्वाः
सर्वां	सर्वे	सर्वाः
सर्वया	सर्वाभ्यां	सर्वाभिः
सर्वस्यै	सर्वाभ्यां	सर्वाभ्यः
सर्वस्याः	सर्वाभ्यां	सर्वाभ्यः
सर्वस्याः	सर्वयोः	सर्वासाम्
सर्वस्यां	सर्वयोः	सर्वासु
हे सर्वे	हे सर्वे	हे सर्वाः

एवं विश्वशब्दप्रभृति उभयशब्दपर्यन्तानां रूपम् ॥

---

21. अकारान्तनपुंसकलिङ्गः सर्वशब्दः ।

सर्वं	सर्वे	सर्वाणि
सर्वं	सर्वे	सर्वाणि
हे सर्व	हे सर्वे	हे सर्वाणि

शेषं पुंवत् ।

एवं विश्वशब्दस्य, एकतरशब्दस्य, त्वशब्दमारभ्य उभयशब्दपर्यन्तानां च रूपम् ॥

---

22. दकारान्तः पुंलिङ्गस्तच्छब्दः । *

सः	तौ	ते
तं	तौ	तान्
तेन	ताभ्यां	तैः
तस्मै	ताभ्यां	तेभ्यः
तस्मात्	ताभ्यां	तेभ्यः
तस्य	तयोः	तेषाम्
तस्मिन्	तयोः	तेषु

एवं–स्यः त्यौ त्ये, त्यं त्यौ त्यान्, इत्यादि तच्छब्दवत् ॥

---

*तद्, यद्, एतद्, युष्मद्, अस्मद्, किं, इदं, अदस् शब्दानां संबोधनं नास्ति ।

23. दकारान्तः स्त्रीलिङ्गस्तच्छब्दः ।

सा	ते	ताः
तां	ते	ताः
तया	ताभ्यां	ताभिः
तस्यै	ताभ्यां	ताभ्यः
तस्याः	ताभ्यां	ताभ्यः
तस्याः	तयोः	तासाम्
तस्यां	तयोः	तासु

एवं स्या त्ये त्याः इत्यादि ॥

---

24. दकारान्तनपुंसकलिङ्गस्तच्छब्दः ।

तत्	ते	तानि
तत्	ते	तानि

शेषं पुंवत् ।

एवं त्यद्, यद् ॥

---

25. अकारान्तनपुंसकलिङ्गः कतरशब्दः ।

कतरत्	कतरे	कतराणि
कतरत्	कतरे	कतराणि

शेषं सर्वशब्दवत् ।

एवं कतम-यतर-यतम-ततर-ततम-एकतम-अन्य-अन्यतर-इतर-शब्दानां रूपम् ॥

---

26. दकारान्तः पुंलिङ्गो यच्छब्दः।

यः	यौ	ये
यं	यौ	यान्
येन	याभ्यां	यैः
यस्मै	याभ्यां	येभ्यः
यस्मात्	याभ्यां	येभ्यः
यस्य	ययोः	येषाम्
यस्मिन्	ययोः	येषु

---

27. दकारान्तः स्त्रीलिङ्गो यच्छब्दः।

या	ये	याः
यां	ये	याः
यया	याभ्यां	याभिः
यस्यै	याभ्यां	याभ्यः
यस्याः	याभ्यां	याभ्यः
यस्याः	ययोः	यासां
यस्यां	ययोः	यासु

---

28. दकारान्तनपुंसकलिङ्गो यच्छब्दः।

यत्	ये	यानि
यत्	ये	यानि

शेषं पुंवत्

---

29. दकारान्तः पुंलिङ्ग एतच्छब्दः ।

एषः	एतौ	एते
एतम्, एनम्	एतौ, एनौ	एतान्, एनान्
एतेन, एनेन	एताभ्याम्	एतैः
एतस्मै	एताभ्याम्	एतेभ्यः
एतस्मात्	एताभ्याम्	एतेभ्यः
एतस्य	एतयोः, एनयोः	एतेषाम्
एतस्मिन्	एतयोः, एनयोः	एतेषु

30. दकारान्तः स्त्रीलिङ्ग एतच्छब्दः ।

एषा	एते	एताः
एताम्, एनाम्	एते, एने	एताः, एनाः
एतया, एनया	एताभ्याम्	एताभिः
एतस्यै	एताभ्याम्	एताभ्यः
एतस्याः	एताभ्याम्	एताभ्यः
एतस्याः	एतयोः, एनयोः	एतासाम्
एतस्याम्	एतयोः, एनयोः	एतासु

31. दकारान्तनपुंसकलिङ्ग एतच्छब्दः ।

एतत्	एते	एतानि
एतत्, एनत्	एते, एने	एतानि, एनानि

शेषं पुंवत् ।

32. मकारान्तः पुंल्लिङ्गः किम्शब्दः ।

कः	कौ	के
कं	कौ	कान्
केन	काभ्यां	कैः
कस्मै	काभ्यां	केभ्यः
कस्मात्	काभ्यां	केभ्यः
कस्य	कयोः	केषाम्
कस्मिन्	कयोः	केषु

---

33. मकारान्तः स्त्रीलिङ्गः किम्शब्दः ।

का	के	काः
कां	के	काः
कया	काभ्यां	काभिः
कस्यै	काभ्यां	काभ्यः
कस्याः	काभ्यां	काभ्यः
कस्याः	कयोः	कासाम्
कस्यां	कयोः	कासु

---

34. मकारान्तनपुंसकलिङ्गः किम्शब्दः ।

किं	के	कानि
किं	के	कानि

शेषं पुंवत् ।

---

35. मकारान्तः पुंलिङ्गः इदम्शब्दः ।

अयम्	इमौ	इमे
इमम्, एनम्	इमौ, एनौ	इमान्, एनान्
अनेन, एनेन	आभ्याम्	एभिः
अस्मै	आभ्याम्	एभ्यः
अस्मात्	आभ्याम्	एभ्यः
अस्य	अनयोः, एनयोः	एषाम्
अस्मिन्	अनयोः, एनयोः	एषु

---

36. मकारान्तः स्त्रीलिङ्गः इदम्शब्दः ।

इयम्	इमे	इमाः
इमाम्, एनाम्	इमे, एने	इमाः, एनाः
अनया, एनया	आभ्याम्	आभिः
अस्यै	आभ्याम्	आभ्यः
अस्याः	आभ्याम्	आभ्यः
अस्याः	अनयोः, एनयोः	आसाम्
अस्याम्	अनयोः, एनयोः	आसु

---

37. मकारान्तनपुंसकलिङ्गः इदम्शब्दः ।

इदम्	इमे	इमानि
इदम्, एनत्	इमे, एने	इमानि, एनानि

शेषं पुंवत् ।

---

38. सकारान्तः पुंलिङ्गः अदश्शब्दः ।

असौ	अमू	अमी
अमुम्	अमू	अमून्
अमुना	अमूभ्याम्	अमीभिः
अमुष्मै	अमूभ्याम्	अमीभ्यः
अमुष्मात्	अमूभ्याम्	अमीभ्यः
अमुष्य	अमुयोः	अमीषाम्
अमुष्मिन्	अमुयोः	अमीषु

39. सकारान्तः स्त्रीलिङ्गः अदश्शब्दः ।

असौ	अमू	अमूः
अमूम्	अमू	अमूः
अमुया	अमूभ्याम्	अमूभिः
अमुष्यै	अमूभ्याम्	अमूभ्यः
अमुष्याः	अमूभ्याम्	अमूभ्यः
अमुष्याः	अमुयोः	अमूषाम्
अमुष्याम्	अमुयोः	अमूषु

40. सकारान्तनपुंसकलिङ्गः अदश्शब्दः ।

अदः	अमू	अमूनि
अदः	अमू	अमूनि

शेषं पुंवत् ।

41. त्रिषु लिङ्गेषु सरूपः दकारान्तो युष्मच्छब्दः ।

त्वं	युवां	यूयं
त्वां, त्वा	युवां, वां	युष्मान्, वः
त्वया	युवाभ्यां	युष्माभिः
तुभ्यं, ते	युवाभ्यां, वां	युष्मभ्यं, वः
त्वत्	युवाभ्यां	युष्मत्
तव, ते	युवयोः, वां	युष्माकं, वः
त्वयि	युवयोः	युष्मासु

42. त्रिषु लिङ्गेषु सरूपः दकारान्तः अस्मच्छब्दः ।

अहम्	आवां	वयं
मां, मा	आवां, नौ	अस्मान्, नः
मया	आवाभ्याम्	अस्माभिः
मह्यं, मे	आवाभ्यां, नौ	अस्मभ्यं, नः
मत्	आवाभ्याम्	अस्मत्
मम, मे	आवयोः, नौ	अस्माकं, नः
मयि	आवयोः	अस्मासु

43. अकारान्तः पुंलिङ्गो नेमशब्दः ।

नेमः	नेमौ	नेमे, नेमाः
हे नेम	हे नेमौ	हे नेमे, हे नेमाः

शेषं सर्वशब्दवत् ।

44. अकारान्तः पुंलिङ्गः पूर्वशब्दः ।

पूर्वः	पूर्वौ	पूर्वे, पूर्वाः
पूर्वं	पूर्वौ	पूर्वान्
पूर्वेण	पूर्वाभ्यां	पूर्वैः
पूर्वस्मै	पूर्वाभ्यां	पूर्वेभ्यः
पूर्वस्मात्, पूर्वात्	पूर्वाभ्यां	पूर्वेभ्यः
पूर्वस्य	पूर्वयोः	पूर्वेषाम्
पूर्वस्मिन्, पूर्वे	पूर्वयोः	पूर्वेषु
हे पूर्व	हे पूर्वौ	हे पूर्वे, हे पूर्वाः

एवं पर-अवर-दक्षिण-उत्तर-अपर-अधर-स्व-अन्तर-शब्दानां रूपम् ॥

---

45. अकारान्तः पुंलिङ्ग उभशब्दः नित्यद्विवचनान्तः।

उभौ उभौ उभाभ्याम् उभाभ्याम् उभाभ्याम्
उभयोः उभयोः

स्त्रीलिङ्गे नपुंसकलिङ्गे च —

उभे उभे उभाभ्याम् उभाभ्याम् उभाभ्याम्
उभयोः उभयोः

त्वच्छब्दः पुंलिङ्गो मरुच्छब्दवत् ।

भवच्छब्दः पुंलिङ्गो धीमच्छब्दवत् ।

त्वच्छब्दभवच्छब्दौ नपुंसकलिङ्गे यकृच्छब्दवत् ।

46. अकारान्तः पुंलिङ्गः उभयशब्दो द्विवचनरहितः।

एकवचनं	बहुवचनं
उभयः	उभये
उभयम्	उभयान्
उभयेन	उभयैः
उभयस्मै	उभयेभ्यः
उभयस्मात्	उभयेभ्यः
उभयस्य	उभयेषाम्
उभयस्मिन्	उभयेषु
हे उभय	हे उभये

॥ इति सर्वनामशब्दाः ॥

॥ अथ हलन्तसाधारणशब्दाः ॥

47. चकारान्तः पुंलिङ्गो जलमुक्छब्दः ।

जलमुक्	जलमुचौ	जलमुचः
जलमुचं	जलमुचौ	जलमुचः
जलमुचा	जलमुग्भ्यां	जलमुग्भिः
जलमुचे	जलमुग्भ्यां	जलमुग्भ्यः
जलमुचः	जलमुग्भ्यां	जलमुग्भ्यः
जलमुचः	जलमुचोः	जलमुचाम्
जलमुचि	जलमुचोः	जलमुक्षु
हे जलमुक्	हे जलमुचौ	हे जलमुचः

एवं सुवाक्, पयोमुक् इत्यादयः ॥

48. जकारान्तः पुंलिङ्गो भिषक्छब्दः ।

भिषक्	भिषजौ	भिषजः
भिषजं	भिषजौ	भिषजः
भिषजा	भिषग्भ्यां	भिषग्भिः
भिषजे	भिषग्भ्यां	भिषग्भ्यः
भिषजः	भिषग्भ्यां	भिषग्भ्यः
भिषजः	भिषजोः	भिषजाम्
भिषजि	भिषजोः	भिषक्षु
हे भिषक्	हे भिषजौ	हे भिषजः

एवं तनुत्यक् ऋत्विक् इत्यादयः ॥

---

49. तकारान्तः पुंलिङ्गो मरुच्छब्दः ।

मरुत्	मरुतौ	मरुतः
मरुतं	मरुतौ	मरुतः
मरुता	मरुद्भ्यां	मरुद्भिः
मरुते	मरुद्भ्यां	मरुद्भ्यः
मरुतः	मरुद्भ्यां	मरुद्भ्यः
मरुतः	मरुतोः	मरुताम्
मरुति	मरुतोः	मरुत्सु
हे मरुत्	हे मरुतौ	हे मरुतः

एवम् इन्द्रजित्, सोमसुत्, भाष्यकृत्, जक्षत्, जाग्रत्, दरिद्रत्, शासत्, चकासत्, ददत्, दधत्, जुह्वत्, बिभ्यत्, बोभुवत् इत्यादयः ॥

50. तकारान्तः पुंलिङ्गः पचच्छब्दः ।

पचन्	पचन्तौ	पचन्तः
पचन्तं	पचन्तौ	पचतः
पचता	पचद्भ्यां	पचद्भिः
पचते	पचद्भ्यां	पचद्भ्यः
पचतः	पचद्भ्यां	पचद्भ्यः
पचतः	पचतोः	पचताम्
पचति	पचतोः	पचत्सु
हे पचन्	हे पचन्तौ	हे पचन्तः

एवं भवन्, अदन्, दीव्यन्, सुन्वन्, तुदन्, रुन्धन्, कुर्वन्, क्रीणन्, कारयन्, चिकीर्षन्, पुत्रीयन् इत्यादयः ॥

---

51. तकारान्तः पुंलिङ्गो धीमच्छब्दः ।

धीमान्	धीमन्तौ	धीमन्तः
धीमन्तं	धीमन्तौ	धीमतः
धीमता	धीमद्भ्यां	धीमद्भिः
धीमते	धीमद्भ्यां	धीमद्भ्यः
धीमतः	धीमद्भ्यां	धीमद्भ्यः
धीमतः	धीमतोः	धीमताम्
धीमति	धीमतोः	धीमत्सु
हे धीमन्	हे धीमन्तौ	हे धीमन्तः

एवं गुणवान्, भगवान् इत्यादयः ॥

52. तकारान्तः पुंलिङ्गो महच्छब्दः ।

महान्	महान्तौ	महान्तः
महान्तं	महान्तौ	महतः
महता	महद्भ्यां	महद्भिः
महते	महद्भ्यां	महद्भ्यः
महतः	महद्भ्यां	महद्भ्यः
महतः	महतोः	महताम्
महति	महतोः	महत्सु
हे महन्	हे महान्तौ	हे महान्तः

---

53. दकारान्तः पुंलिङ्गो दिविषच्छब्दः ।

दिविषत्	दिविषदौ	दिविषदः
दिविषदं	दिविषदौ	दिविषदः
दिविषदा	दिविषद्भ्यां	दिविषद्भिः
दिविषदे	दिविषद्भ्यां	दिविषद्भ्यः
दिविषदः	दिविषद्भ्यां	दिविषद्भ्यः
दिविषदः	दिविषदोः	दिविषदाम्
दिविषदि	दिविषदोः	दिविषत्सु
हे दिविषत्	हे दिविषदौ	हे दिविषदः

एवं वेदवित्, ऋज्यात् इत्यादयः ॥

---

54. नकारान्तः पुंलिङ्गो राजन्-शब्दः ।

राजा	राजानौ	राजानः
राजानं	राजानौ	राज्ञः
राज्ञा	राजभ्यां	राजभिः
राज्ञे	राजभ्यां	राजभ्यः
राज्ञः	राजभ्यां	राजभ्यः
राज्ञः	राज्ञोः	राज्ञाम्
राज्ञि, राजनि	राज्ञोः	राजसु
हे राजन्	हे राजानौ	हे राजानः

एवं सुत्रामा, वृषा, महिमा इत्यादयः ॥

---

55. नकारान्तः पुंलिङ्ग आत्मन्-शब्दः ।

आत्मा	आत्मानौ	आत्मानः
आत्मानम्	आत्मानौ	आत्मनः
आत्मना	आत्मभ्याम्	आत्मभिः
आत्मने	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः
आत्मनः	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः
आत्मनः	आत्मनोः	आत्मनाम्
आत्मनि	आत्मनोः	आत्मसु
हे आत्मन्	हे आत्मानौ	हे आत्मानः

एवं रामवर्मा, पाप्मा, यज्वा, सहकृत्वा इत्यादयः ॥

---

56. नकारान्तः पुंलिङ्गो गुणिन्-शब्दः ।

गुणी	गुणिनौ	गुणिनः
गुणिनं	गुणिनौ	गुणिनः
गुणिना	गुणिभ्यां	गुणिभिः
गुणिने	गुणिभ्यां	गुणिभ्यः
गुणिनः	गुणिभ्यां	गुणिभ्यः
गुणिनः	गुणिनोः	गुणिनाम्
गुणिनि	गुणिनोः	गुणिषु
हे गुणिन्	हे गुणिनौ	हे गुणिनः

एवं यशस्वी, करी इत्यादयः ॥

---

57. शकारान्तः पुंलिङ्गो विट्छब्दः ।

विट्	विशौ	विशः
विशं	विशौ	विशः
विशा	विड्भ्यां	विड्भिः
विशे	विड्भ्यां	विड्भ्यः
विशः	विड्भ्यां	विड्भ्यः
विशः	विशोः	विशाम्
विशि	विशोः	विट्सु
हे विट्	हे विशौ	हे विशः

एवं क्रुट् इत्यादयः ॥

---

58. शकारान्तः पुंलिङ्गस्तादृक्-शब्दः ।

तादृक्	तादृशौ	तादृशः
तादृशम्	तादृशौ	तादृशः
तादृशा	तादृग्भ्यां	तादृग्भिः
तादृशे	तादृग्भ्यां	तादृग्भ्यः
तादृशः	तादृग्भ्यां	तादृग्भ्यः
तादृशः	तादृशोः	तादृशाम्
तादृशि	तादृशोः	तादृक्षु
हे तादृक्	हे तादृशौ	हे तादृशः

एवम् ईदृक्, मादृक् इत्यादयः ॥

---

59. षकारान्तः पुंलिङ्गो द्विट्छब्दः ।

द्विट्	द्विषौ	द्विषः
द्विषं	द्विषौ	द्विषः
द्विषा	द्विड्भ्यां	द्विड्भिः
द्विषे	द्विड्भ्यां	द्विड्भ्यः
द्विषः	द्विड्भ्यां	द्विड्भ्यः
द्विषः	द्विषोः	द्विषाम्
द्विषि	द्विषोः	द्विट्सु
हे द्विट्	हे द्विषौ	हे द्विषः

एवं रत्नमुट्, सितत्विट् इत्यादयः ॥

---

60. सकारान्तः पुंलिङ्गो वेधश्शब्दः ।

वेधाः	वेधसौ	वेधसः
वेधसं	वेधसौ	वेधसः
वेधसा	वेधोभ्यां	वेधोभिः
वेधसे	वेधोभ्यां	वेधोभ्यः
वेधसः	वेधोभ्यां	वेधोभ्यः
वेधसः	वेधसोः	वेधसाम्
वेधसि	वेधसोः	वेधस्सु
हे वेधः	हे वेधसौ	हे वेधसः

एवं चन्द्रमाः इत्यादयः ॥

---

61. सकारान्तः पुंलिङ्गः श्रेयश्शब्दः ।

श्रेयान्	श्रेयांसौ	श्रेयांसः
श्रेयांसं	श्रेयांसौ	श्रेयसः
श्रेयसा	श्रेयोभ्यां	श्रेयोभिः
श्रेयसे	श्रेयोभ्यां	श्रेयोभ्यः
श्रेयसः	श्रेयोभ्यां	श्रेयोभ्यः
श्रेयसः	श्रेयसोः	श्रेयसाम्
श्रेयसि	श्रेयसोः	श्रेयस्सु
हे श्रेयन्	हे श्रेयांसौ	हे श्रेयांसः

एवं प्रेयान्, गरीयान् इत्यादयः ॥

---

62. सकारान्तः पुंलिङ्गो विद्वच्छब्दः ।

विद्वान्	विद्वांसौ	विद्वांसः
विद्वांसं	विद्वांसौ	विदुषः
विदुषा	विद्वद्भ्यां	विद्वद्भिः
विदुषे	विद्वद्भ्यां	विद्वद्भ्यः
विदुषः	विद्वद्भ्यां	विद्वद्भ्यः
विदुषः	विदुषोः	विदुषाम्
विदुषि	विदुषोः	विद्वत्सु
हे विद्वन्	हे विद्वांसौ	हे विद्वांसः

एवं सेदिवान्, उपेयिवान्, तस्थिवान् इत्यादयः ॥

---

63. हकारान्तः पुंलिङ्गो लिट्छब्दः ।

लिट्	लिहौ	लिहः
लिहं	लिहौ	लिहः
लिहा	लिड्भ्यां	लिड्भिः
लिहे	लिड्भ्यां	लिड्भ्यः
लिहः	लिड्भ्यां	लिड्भ्यः
लिहः	लिहोः	लिहाम्
लिहि	लिहोः	लिट्सु
हे लिट्	हे लिहौ	हे लिहः

एवं महीरुट् इत्यादयः ॥

॥ इति हलन्तपुंलिङ्गसाधारणशब्दाः ॥

---

64. चकारान्तः स्त्रीलिङ्गः त्वक्छब्दः ।

त्वक्	त्वचौ	त्वचः
त्वचं	त्वचौ	त्वचः
त्वचा	त्वग्भ्यां	त्वग्भिः
त्वचे	त्वग्भ्यां	त्वग्भ्यः
त्वचः	त्वग्भ्यां	त्वग्भ्यः
त्वचः	त्वचोः	त्वचाम्
त्वचि	त्वचोः	त्वक्षु
हे त्वक्	हे त्वचौ	हे त्वचः

---

65. जकारान्तः स्त्रीलिङ्गः स्रक्छब्दः ।

स्रक्	स्रजौ	स्रजः
स्रजम्	स्रजौ	स्रजः
स्रजा	स्रग्भ्यां	स्रग्भिः
स्रजे	स्रग्भ्यां	स्रग्भ्यः
स्रजः	स्रग्भ्यां	स्रग्भ्यः
स्रजः	स्रजोः	स्रजाम्
स्रजि	स्रजोः	स्रक्षु
हे स्रक्	हे स्रजौ	हे स्रजः

हरित्, तटित् इत्यादयः तकारान्तस्त्रीलिङ्गाः मरुच्छब्दवत् ।

संपत्, शरत् इत्यादयो दकारान्तस्त्रीलिङ्गाः दिविषच्छब्दवत् ।

66. धकारान्तः स्त्रीलिङ्गः क्षुच्छब्दः ।

क्षुत्	क्षुधौ	क्षुधः
क्षुधम्	क्षुधौ	क्षुधः
क्षुधा	क्षुद्भ्यां	क्षुद्भिः
क्षुधे	क्षुद्भ्यां	क्षुद्भ्यः
क्षुधः	क्षुद्भ्यां	क्षुद्भ्यः
क्षुधः	क्षुधोः	क्षुधाम्
क्षुधि	क्षुधोः	क्षुत्सु
हे क्षुत्	हे क्षुधौ	हे क्षुधः

एवं युत्, मर्मावित् इत्यादयः ॥

सीमन्, दामन् इत्यादयो नकारान्त-स्त्रीलिङ्गाः राजन्-शब्दवत् ।

---

67. भकारान्तः स्त्रीलिङ्गः ककुप्छब्दः ।

ककुप्	ककुभौ	ककुभः
ककुभं	ककुभौ	ककुभः
ककुभा	ककुब्भ्यां	ककुब्भिः
ककुभे	ककुब्भ्यां	ककुब्भ्यः
ककुभः	ककुब्भ्यां	ककुब्भ्यः
ककुभः	ककुभोः	ककुभाम्
ककुभि	ककुभोः	ककुप्सु
हे ककुप्	हे ककुभौ	हे ककुभः

---

68. रेफान्तः स्त्रीलिङ्गो गीश्शब्दः ।

गीः	गिरौ	गिरः
गिरं	गिरौ	गिरः
गिरा	गीर्भ्यां	गीर्भिः
गिरे	गीर्भ्यां	गीर्भ्यः
गिरः	गीर्भ्यां	गीर्भ्यः
गिरः	गिरोः	गिराम्
गिरि	गिरोः	गीर्षु
हे गीः	हे गिरौ	हे गिरः

एवं पूः, धूः इत्यादयः ॥

69. वकारान्तः स्त्रीलिङ्गो दिव्‌शब्दः ।

द्यौः	दिवौ	दिवः
दिवं	दिवौ	दिवः
दिवा	द्युभ्यां	द्युभिः
दिवे	द्युभ्यां	द्युभ्यः
दिवः	द्युभ्यां	द्युभ्यः
दिवः	दिवोः	दिवाम्
दिवि	दिवोः	द्युषु
हे द्यौः	हे दिवौ	हे दिवः

निट्, विपाट् इत्यादयः शकारान्त-
स्त्रीलिङ्गाः विट्छब्दवत् ।

70. शकारान्तः स्त्रीलिङ्गो दिक्छब्दः ।

दिक्	दिशौ	दिशः
दिशं	दिशौ	दिशः
दिशा	दिग्भ्यां	दिग्भिः
दिशे	दिग्भ्यां	दिग्भ्यः
दिशः	दिग्भ्यां	दिग्भ्यः
दिशः	दिशोः	दिशाम्
दिशि	दिशोः	दिक्षु
हे दिक्	हे दिशौ	हे दिशः

एवं दृक्, यादृक्, तादृक् इत्यादयः ॥

॥ इति हलन्तस्त्रीलिङ्गसाधारणशब्दाः ॥

---

71. चकारान्तनपुंसकलिङ्गः सुवाक्छब्दः ।

सुवाक्	सुवाची	सुवाञ्चि
सुवाक्	सुवाची	सुवाञ्चि
सुवाचा	सुवाग्भ्यां	सुवाग्भिः
सुवाचे	सुवाग्भ्यां	सुवाग्भ्यः
सुवाचः	सुवाग्भ्यां	सुवाग्भ्यः
सुवाचः	सुवाचोः	सुवाचाम्
सुवाचि	सुवाचोः	सुवाक्षु
हे सुवाक्	हे सुवाची	हे सुवाञ्चि

एवं सुत्वक् इत्यादयः ॥

---

72. जकारान्तनपुंसकलिङ्गः असृक्छब्दः ।

असृक्	असृजी	असृञ्जि
असृक्	असृजी	असृञ्जि

शेषं भिषक्छब्दवत् ।

एवं सुभिषक् इत्यादयः ॥

---

73. तकारान्तनपुंसकलिङ्गो यकृच्छब्दः ।

यकृत्	यकृती	यकृन्ति
यकृत्	यकृती	यकृन्ति

शेषं मरुच्छब्दवत् ।

एवं शकृत् इत्यादयः ॥

---

74. तकारान्तनपुंसकलिङ्गो दधच्छब्दः ।

दधत्	दधती	दधन्ति, दधति
दधत्	दधती	दधन्ति, दधति

शेषं पुंवत् ।

एवं जक्षत्, जाग्रत् इत्यादयः ॥

---

75. तकारान्तनपुंसकलिङ्गस्तुदच्छब्दः ।

तुदत्	तुदन्ती, तुदती	तुदन्ति
तुदत्	तुदन्ती, तुदती	तुदन्ति

शेषं पुंवत् ।

एवं भात् इत्यादयः ॥

---

76. तकारान्तनपुंसकलिङ्गः पचच्छब्दः ।

पचत्	पचन्ती	पचन्ति
पचत्	पचन्ती	पचन्ति

शेषं पुंवत् ।

एवं गच्छत्, भवत् इत्यादयः ॥

---

77. तकारान्तनपुंसकलिङ्गो महच्छब्दः ।

महत्	महती	महान्ति
महत्	महती	महान्ति

शेषं पुंवत् ।

---

78. दकारान्तनपुंसकलिङ्गो हृच्छब्दः ।

हृत्	हृदी	हृन्दि
हृत्	हृदी	हृन्दि

शेषं दिविषच्छब्दवत् ।

एवं प्रापनुत् इत्यादयः ॥

---

79. नकारान्तनपुंसकलिङ्गो नामन्शब्दः ।

नाम	नाम्नी, नामनी	नामानि
नाम	नाम्नी, नामनी	नामानि

नाम्ना	नामभ्यां	नामभिः
नाम्ने	नामभ्यां	नामभ्यः
नाम्नः	नामभ्यां	नामभ्यः
नाम्नः	नाम्नोः	नाम्नाम्
नाम्नि, नामनि	नाम्नोः	नामसु
हे नामन्, हे नाम	हे नाम्नी, हे नामनी	हे नामानि

एवं दाम, धाम, सुराज इत्यादयः ॥

---

80. नकारान्तनपुंसकलिङ्गो वर्मन्शब्दः ।

वर्म	वर्मणी	वर्माणि
वर्म	वर्मणी	वर्माणि
वर्मणा	वर्मभ्यां	वर्मभिः
वर्मणे	वर्मभ्यां	वर्मभ्यः
वर्मणः	वर्मभ्यां	वर्मभ्यः
वर्मणः	वर्मणोः	वर्मणाम्
वर्मणि	वर्मणोः	वर्मसु
हे वर्मन्, हे वर्म	हे वर्मणी	हे वर्माणि

एवं मर्म, नर्म, सहकृत्व इत्यादयः ॥

---

81. नकारान्तनपुंसकलिङ्गो गुणिन्शब्दः ।

गुणि	गुणिनी	गुणीनि
गुणि	गुणिनी	गुणीनि
हे गुणिन्, हे गुणि	हे गुणिनी	हे गुणीनि

शेषं पुंवत् ।

एवं स्रग्वि, वाग्मि इत्यादयः ॥

---

82. शकारान्तनपुंसकलिङ्गस्तादृक्छब्दः ।

तादृक्	तादृशी	तादृंशि
तादृक्	तादृशी	तादृंशि

शेषं पुंवत् ।

एवं यादृक् इत्यादयः ॥

---

83. षकारान्तनपुंसकलिङ्गः सितत्विट्छब्दः ।

सितत्विट्	सितत्विषी	सितत्विंषि
सितत्विट्	सितत्विषी	सितत्विंषि

शेषं द्विट्छब्दवत् ।

एवं रत्नमुट् इत्यादयः ॥

---

84. सकारान्तनपुंसकलिङ्गो मनश्शब्दः ।

मनः	मनसी	मनांसि
मनः	मनसी	मनांसि
मनसा	मनोभ्यां	मनोभिः

मनसे	मनोभ्यां	मनोभ्यः
मनसः	मनोभ्यां	मनोभ्यः
मनसः	मनसोः	मनसाम्
मनसि	मनसोः	मनस्सु
हे मनः	हे मनसी	हे मनांसि

एवं पयः, वयः, यशः इत्यादयः ॥

85. हकारान्तनपुंसकलिङ्गो लिट्शब्दः ।

लिट्	लिही	लिंहि
लिट्	लिही	लिंहि

शेषं पुंवत् ।

॥ इति हलन्तनपुंसकलिङ्गसाधारणशब्दाः ॥

॥ अथ अजन्तविशेषशब्दाः ॥

86. अकारान्तः पुंलिङ्गो निर्जरशब्दः ।

निर्जरः	निर्जरौ / निर्जरसौ	निर्जराः / निर्जरसः
निर्जरं / निर्जरसं	निर्जरौ / निर्जरसौ	निर्जरान् / निर्जरसः
निर्जरेण / निर्जरसा	निर्जराभ्यां	निर्जरैः

निर्जराय निर्जरसे	निर्जराभ्यां	निर्जरेभ्यः
निर्जरात् निर्जरसः	निर्जराभ्यां	निर्जरेभ्यः
निर्जरस्य निर्जरसः	निर्जरयोः निर्जरसोः	निर्जराणाम् निर्जरसाम्
निर्जरे निर्जरसि	निर्जरयोः निर्जरसोः	निर्जरेषु
हे निर्जर	हे निर्जरौ हे निर्जरसौ	हे निर्जराः हे निर्जरसः

---

87. आकारान्तः पुंलिङ्गो विश्वपाशब्दः ।

विश्वपाः	विश्वपौ	विश्वपाः
विश्वपां	विश्वपौ	विश्वपः
विश्वपा	विश्वपाभ्यां	विश्वपाभिः
विश्वपे	विश्वपाभ्यां	विश्वपाभ्यः
विश्वपः	विश्वपाभ्यां	विश्वपाभ्यः
विश्वपः	विश्वपोः	विश्वपाम्
विश्वपि	विश्वपोः	विश्वपासु
हे विश्वपाः	हे विश्वपौ	हे विश्वपाः

एवं शङ्खध्माः, गन्धघ्राः इत्यादयः ॥

---

88. आकारान्तः पुंलिङ्गो हाहाशब्दः ।

हाहाः	हाहौ	हाहाः
हाहां	हाहौ	हाहाः
हाहा	हाहाभ्यां	हाहाभिः
हाहै	हाहाभ्यां	हाहाभ्यः
हाहाः	हाहाभ्यां	हाहाभ्यः
हाहाः	हाहौः	हाहाम्
हाहे	हाहौः	हाहासु
हे हाहाः	हे हाहौ	हे हाहाः

89. इकारान्तः पुंलिङ्गः सखिशब्दः ।

सखा	सखायौ	सखायः
सखायं	सखायौ	सखीन्
सख्या	सखिभ्यां	सखिभिः
सख्ये	सखिभ्यां	सखिभ्यः
सख्युः	सखिभ्यां	सखिभ्यः
सख्युः	सख्योः	सखीनाम्
सख्यौ	सख्योः	सखिषु
हे सखे	हे सखायौ	हे सखायः

90. इकारान्तः पुंलिङ्गः पतिशब्दः ।

पतिः	पती	पतयः
पतिं	पती	पतीन्
पत्या	पतिभ्यां	पतिभिः
पत्ये	पतिभ्यां	पतिभ्यः
पत्युः	पतिभ्यां	पतिभ्यः
पत्युः	पत्योः	पतीनाम्
पत्यौ	पत्योः	पतिषु
हे पते	हे पती	हे पतयः

---

91. इकारान्तः पुंलिङ्गः औडुलोमिशब्दः ।

औडुलोमिः	औडुलोमी	उडुलोमाः
औडुलोमिं	औडुलोमी	उडुलोमान्
औडुलोमिना	औडुलोमिभ्यां	उडुलोमैः
औडुलोमये	औडुलोमिभ्यां	उडुलोमेभ्यः
औडुलोमेः	औडुलोमिभ्यां	उडुलोमेभ्यः
औडुलोमेः	औडुलोम्योः	उडुलोमानाम्
औडुलोमौ	औडुलोम्योः	उडुलोमेषु
हे औडुलोमे	हे औडुलोमी	हे उडुलोमाः

---

92. ईकारान्तः पुंलिङ्गः सुधीशब्दः ।

सुधीः	सुधियौ	सुधियः
सुधियं	सुधियौ	सुधियः
सुधिया	सुधीभ्यां	सुधीभिः
सुधिये	सुधीभ्यां	सुधीभ्यः
सुधियः	सुधीभ्यां	सुधीभ्यः
सुधियः	सुधियोः	सुधियाम्
सुधियि	सुधियोः	सुधीषु
हे सुधीः	हे सुधियौ	हे सुधियः

एवं सुश्रीः, यवक्रीः इत्यादयः ॥

---

93. ईकारान्तः पुंलिङ्गः प्रधीशब्दः ।

प्रधीः	प्रध्यौ	प्रध्यः
प्रध्यं	प्रध्यौ	प्रध्यः
प्रध्या	प्रधीभ्यां	प्रधीभिः
प्रध्ये	प्रधीभ्यां	प्रधीभ्यः
प्रध्यः	प्रधीभ्यां	प्रधीभ्यः
प्रध्यः	प्रध्योः	प्रध्याम्
प्रध्यि	प्रध्योः	प्रधीषु
हे प्रधीः	हे प्रध्यौ	हे प्रध्यः

---

94. ईकारान्तः पुंलिङ्गः सेनानीशब्दः ।

सप्तमी—सेनान्यां सेनान्योः सेनानीषु

शेषं प्रधीशब्दवत् ।

एवम् अग्रणीः उन्नीः इत्यादयो नीशब्दान्तशब्दाः । केवलनीशब्दस्तु सुधीशब्दवत्, सप्तम्यां तु विशेषः—नियां नियोः नीषु इति ॥

---

95. ईकारान्तः पुंलिङ्गः पपीशब्दः ।

द्वितीया	पपीं	पप्यौ	पपीन्
सप्तमी	पपी	पप्योः	पपीषु

शेषं प्रधीशब्दवत् ।

एवं ययीः इत्यादयः ॥

---

96. ईकारान्तः पुंलिङ्गो वातप्रमीशब्दः ।

द्वितीया	वातप्रम्यं / वातप्रमीं	वातप्रम्यौ	वातप्रम्यः / वातप्रमीन्
सप्तमी	वातप्रम्यि / वातप्रमी	वातप्रम्योः	वातप्रमीषु

शेषं प्रधीशब्दवत् ।

---

97. उकारान्तः पुंलिङ्गः क्रोष्टुशब्दः ।

क्रोष्टा	क्रोष्टारौ	क्रोष्टारः
क्रोष्टारं	क्रोष्टारौ	क्रोष्टून्
क्रोष्ट्रा, क्रोष्टुना	क्रोष्टुभ्यां	क्रोष्टुभिः
क्रोष्ट्रे, क्रोष्टवे	क्रोष्टुभ्यां	क्रोष्टुभ्यः
क्रोष्टुः, क्रोष्टोः	क्रोष्टुभ्यां	क्रोष्टुभ्यः
क्रोष्टुः, क्रोष्टोः	क्रोष्ट्रोः, क्रोष्ट्वोः	क्रोष्टूनाम्
क्रोष्टरि, क्रोष्टौ	क्रोष्ट्रोः, क्रोष्ट्वोः	क्रोष्टुषु
हे क्रोष्टो	हे क्रोष्टारौ	हे क्रोष्टारः

---

98. ऊकारान्तः पुंलिङ्गः खलपूशब्दः ।

खलपूः	खलप्वौ	खलप्वः
खलप्वं	खलप्वौ	खलप्वः
खलप्वा	खलपूभ्यां	खलपूभिः
खलप्वे	खलपूभ्यां	खलपूभ्यः
खलप्वः	खलपूभ्यां	खलपूभ्यः
खलप्वः	खलप्वोः	खलप्वाम्
खलप्वि	खलप्वोः	खलपूषु
हे खलपूः	हे खलप्वौ	हे खलप्वः

एवं सुल्वः, ऊल्वः इत्यादयः ॥

---

99. ऊकारान्तः पुंलिङ्गो हूहूशब्दः।

द्वितीया	हूहूं	हूह्वौ	हूहून्

शेषं खलपूशब्दवत्।

---

100. ऊकारान्तः पुंलिङ्गः स्वभूशब्दः।

स्वभूः	स्वभुवौ	स्वभुवः
स्वभुवं	स्वभुवौ	स्वभुवः
स्वभुवा	स्वभूभ्यां	स्वभूभिः
स्वभुवे	स्वभूभ्यां	स्वभूभ्यः
स्वभुवः	स्वभूभ्यां	स्वभूभ्यः
स्वभुवः	स्वभुवोः	स्वभुवाम्
स्वभुवि	स्वभुवोः	स्वभूषु

एवम् आत्मभूः धर्मभूः इत्यादयो भूशब्दान्तशब्दाः, लूः कटप्रूः इत्यादयश्च। वर्षाभूः, दन्भूः करभूः, कारभूः, पुनर्भूः—इत्येते भूशब्दान्तशब्दा अपि खलपूशब्दवत्। दृग्भूशब्दो हूहूशब्दवत्॥

---

101. ऋकारान्तः पुंलिङ्गो नृशब्दः।

ना	नरौ	नरः
नरं	नरौ	नॄन्
न्रा	नृभ्यां	नृभिः
न्रे	नृभ्यां	नृभ्यः
नुः	नृभ्यां	नृभ्यः

नुः	न्रोः	नृणाम्, नॄणाम्
नरि	न्रोः	नृषु
हे नः	हे नरौ	हे नरः

इः कामः, तेन सह वर्तत इति सेः ।

102. एकारान्तः पुंलिङ्गः सेशब्दः ।

सेः	सयौ	सयः
सयं	सयौ	सयः
सया	सेभ्यां	सेभिः
सये	सेभ्यां	सेभ्यः
सेः	सेभ्यां	सेभ्यः
सेः	सयोः	सयाम्
सयि	सयोः	सेषु

एवं स्मृतेः इत्यादयः ॥

---

103. ऐकारान्तः पुंलिङ्गो रैशब्दः ।

राः	रायौ	रायः
रायं	रायौ	रायः
राया	राभ्यां	राभिः
राये	राभ्यां	राभ्यः
रायः	राभ्यां	राभ्यः
रायः	रायोः	रायाम्
रायि	रायोः	रासु

104. औकारान्तः पुंलिङ्गो ग्लौशब्दः ।

ग्लौः	ग्लावौ	ग्लावः
ग्लावं	ग्लावौ	ग्लावः
ग्लावा	ग्लौभ्यां	ग्लौभिः
ग्लावे	ग्लौभ्यां	ग्लौभ्यः
ग्लावः	ग्लौभ्यां	ग्लौभ्यः
ग्लावः	ग्लावोः	ग्लावाम्
ग्लावि	ग्लावोः	ग्लौषु

एवं सुनौः इत्यादयः ॥

॥ इति अजन्तपुंलिङ्गविशेषशब्दाः ॥

---

105. आकारान्तः स्त्रीलिङ्गो जराशब्दः ।

जरा	जरे, जरसौ	जराः, जरसः
जरां, जरसं	जरे, जरसौ	जराः, जरसः
जरया, जरसा	जराभ्यां	जराभिः
जरायै, जरसे	जराभ्यां	जराभ्यः
जरायाः, जरसः	जराभ्यां	जराभ्यः
जरायाः, जरसः	जरयोः, जरसोः	जराणां, जरसां
जरायां, जरसि	जरयोः, जरसोः	जरासु
हे जरे	हे जरे, हे जरसौ	हे जराः, हे जरसः

---

106. ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गः स्त्रीशब्दः ।

स्त्री	स्त्रियौ	स्त्रियः
स्त्रियं, स्त्रीं	स्त्रियौ	स्त्रियः, स्त्रीः
स्त्रिया	स्त्रीभ्यां	स्त्रीभिः
स्त्रियै	स्त्रीभ्यां	स्त्रीभ्यः
स्त्रियाः	स्त्रीभ्यां	स्त्रीभ्यः
स्त्रियाः	स्त्रियोः	स्त्रीणाम्
स्त्रियां	स्त्रियोः	स्त्रीषु
हे स्त्रि	हे स्त्रियौ	हे स्त्रियः

107. ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गः श्रीशब्दः ।

श्रीः	श्रियौ	श्रियः
श्रियं	श्रियौ	श्रियः
श्रिया	श्रीभ्यां	श्रीभिः
श्रियै, श्रिये	श्रीभ्यां	श्रीभ्यः
श्रियाः, श्रियः	श्रीभ्यां	श्रीभ्यः
श्रियाः, श्रियः	श्रियोः	श्रीणां, श्रियां
श्रियां, श्रियि	श्रियोः	श्रीषु

एवं धीः इत्यादयोऽभाषितपुंस्काः ॥

108. ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गो लक्ष्मीशब्दः ।

लक्ष्मीः	लक्ष्म्यौ	लक्ष्म्यः

शेषं गौरीशब्दवत् ।

109. ऊकारान्तः स्त्रीलिङ्गो भ्रूशब्दः ।

भ्रूः	भ्रुवौ	भ्रुवः
भ्रुवं	भ्रुवौ	भ्रुवः
भ्रुवा	भ्रूभ्यां	भ्रूभिः
भ्रुवै, भ्रुवे	भ्रूभ्यां	भ्रूभ्यः
भ्रुवाः, भ्रुवः	भ्रूभ्यां	भ्रूभ्यः
भ्रुवाः, भ्रुवः	भ्रुवोः	भ्रूणां, भ्रुवाम्
भ्रुवां, भ्रुवि	भ्रुवोः	भ्रूषु

एवं सुभ्रूः इत्यादयः ॥

---

110. ऋकारान्तः स्त्रीलिङ्गः स्वसृशब्दः ।

स्वसा	स्वसारौ	स्वसारः
स्वसारं	स्वसारौ	स्वसॄः
हे स्वसः	हे स्वसारौ	हे स्वसारः

शेषं मातृशब्दवत् ।

सेः पुंवत् । द्यौर्गोवत् । राः पुंवत् । नौर्ग्लौवत् ॥

॥ इत्यजन्तस्त्रीलिङ्गविशेषशब्दाः ॥

---

111. अकारान्तनपुंसकलिङ्गोऽजरशब्दः ।

अजरम्	अजरे } अजरसी	अजराणि } अजरांसि
अजरम् } अजरसम्	अजरे } अजरसी	अजराणि } अजरांसि

हे अजर	हे अजरे हे अजरसी	हे अजराणि हे अजरांसि

शेषं निर्जरशब्दवत् ।

112. इकारान्तनपुंसकलिङ्गो दधिशब्दः ।

दधि	दधिनी	दधीनि
दधि	दधिनी	दधीनि
दध्ना	दधिभ्यां	दधिभिः
दध्ने	दधिभ्यां	दधिभ्यः
दध्नः	दधिभ्यां	दधिभ्यः
दध्नः	दध्नोः	दध्नाम्
दध्नि, दधनि	दध्नोः	दधिषु
हे दधे, हे दधि	हे दधिनी	हे दधीनि

एवम् अस्थि, सक्थि, अक्षि ॥

113. इकारान्तनपुंसकलिङ्गः प्रधिशब्दः ।

प्रधि	प्रधिनी	प्रधीनि
प्रधि	प्रधिनी	प्रधीनि
प्रध्या, प्रधिना	प्रधिभ्यां	प्रधिभिः
प्रध्ये, प्रधिने	प्रधिभ्यां	प्रधिभ्यः
प्रध्यः, प्रधिनः	प्रधिभ्यां	प्रधिभ्यः
प्रध्यः, प्रधिनः	प्रध्योः, प्रधिनोः	प्रध्याम् प्रधीनाम्
प्रध्यि, प्रधिनि	प्रध्योः, प्रधिनोः	प्रधिषु
हे प्रधे, हे प्रधि	हे प्रधिनी	हे प्रधीनि

114. इकारान्तनपुंसकलिङ्गः सुधिशब्दः ।

सुधि	सुधिनी	सुधीनि
सुधि	सुधिनी	सुधीनि
सुधिया, सुधिना	सुधिभ्यां	सुधिभिः
सुधिये, सुधिने	सुधिभ्यां	सुधिभ्यः
सुधियः, सुधिनः	सुधिभ्यां	सुधिभ्यः
सुधियः सुधिनः	सुधियोः सुधिनोः	सुधियाम् सुधीनाम्
सुधियि सुधिनि	सुधियोः सुधिनोः	सुधिषु
हे सुधे, हे सुधि	हे सुधिनी	हे सुधीनि

115. इकारान्तनपुंसकलिङ्गः प्ररिशब्दः ।

प्ररि	प्ररिणी	प्ररीणि
प्ररि	प्ररिणी	प्ररीणि
प्ररिणा	प्रराभ्यां	प्रराभिः
प्ररिणे	प्रराभ्यां	प्रराभ्यः
प्ररिणः	प्रराभ्यां	प्रराभ्यः
प्ररिणः	प्ररिणोः	प्ररीणाम्
प्ररिणि	प्ररिणोः	प्ररासु
हे प्ररे, हे प्ररि	हे प्ररिणी	हे प्ररीणि

॥ इत्यजन्तनपुंसकलिङ्गविशेषशब्दाः ॥

॥ अथ हलन्तविशेषशब्दाः ॥

116. चकारान्तः पुंलिङ्गः प्राक्छब्दः ।

प्राङ्	प्राञ्चौ	प्राञ्चः
प्राञ्चं	प्राञ्चौ	प्राचः
प्राचा	प्राग्भ्यां	प्राग्भिः
प्राचे	प्राग्भ्यां	प्राग्भ्यः
प्राचः	प्राग्भ्यां	प्राग्भ्यः
प्राचः	प्राचोः	प्राचाम्
प्राचि	प्राचोः	प्राक्षु

एवं पराङ्, अवाङ् इत्यादयः ॥

---

117. चकारान्तः पुंलिङ्गः प्रत्यक्छब्दः ।

प्रत्यङ्	प्रत्यञ्चौ	प्रत्यञ्चः
प्रत्यञ्चं	प्रत्यञ्चौ	प्रतीचः
प्रतीचा	प्रत्यग्भ्यां	प्रत्यग्भिः
प्रतीचे	प्रत्यग्भ्यां	प्रत्यग्भ्यः
प्रतीचः	प्रत्यग्भ्यां	प्रत्यग्भ्यः
प्रतीचः	प्रतीचोः	प्रतीचाम्
प्रतीचि	प्रतीचोः	प्रत्यक्षु

एवं सम्यङ्, न्यङ्, सध्र्यङ्, विष्वद्र्यङ्, देवद्र्यङ्, सर्वद्र्यङ्, अदद्र्यङ् इत्यादयः ॥

---

118. चकारान्तः पुंलिङ्गः अन्वक्छब्दः ।

अन्वङ्	अन्वञ्चौ	अन्वञ्चः
अन्वञ्चम्	अन्वञ्चौ	अनूचः
अनूचा	अन्वग्भ्याम्	अन्वग्भिः
अनूचे	अन्वग्भ्याम्	अन्वग्भ्यः
अनूचः	अन्वग्भ्याम्	अन्वग्भ्यः
अनूचः	अनूचोः	अनूचाम्
अनूचि	अनूचोः	अन्वक्षु

119. चकारान्तः पुंलिङ्गः उदक्छब्दः ।

उदङ्	उदञ्चौ	उदञ्चः
उदञ्चम्	उदञ्चौ	उदीचः
उदीचा	उदग्भ्याम्	उदग्भिः
उदीचे	उदग्भ्याम्	उदग्भ्यः
उदीचः	उदग्भ्याम्	उदग्भ्यः
उदीचः	उदीचोः	उदीचाम्
उदीचि	उदीचोः	उदक्षु

120. चकारान्तः पुंलिङ्गस्तिर्यक्छब्दः ।

तिर्यङ्	तिर्यञ्चौ	तिर्यञ्चः
तिर्यञ्चं	तिर्यञ्चौ	तिरश्चः
तिरश्चा	तिर्यग्भ्यां	तिर्यग्भिः
तिरश्चे	तिर्यग्भ्यां	तिर्यग्भ्यः

तिरश्चः	तिर्यग्भ्यां	तिर्यग्भ्यः
तिरश्चः	तिरश्चोः	तिरश्चाम्
तिरश्चि	तिरश्चोः	तिर्यक्षु

121. पूजार्थकाञ्चुधात्वन्तत्वे तु—

प्राङ्	प्राञ्चौ	प्राञ्चः
प्राञ्चं	प्राञ्चौ	प्राञ्चः
प्राञ्चा	प्राङ्भ्यां	प्राङ्भिः
प्राञ्चे	प्राङ्भ्यां	प्राङ्भ्यः
प्राञ्चः	प्राङ्भ्यां	प्राङ्भ्यः
प्राञ्चः	प्राञ्चोः	प्राञ्चाम्
प्राञ्चि	प्राञ्चोः	प्राङ्क्षु

122. चकारान्तः पुंलिङ्गः सुवृट्शब्दः।

सुवृट्	सुवृश्चौ	सुवृश्चः
सुवृश्चं	सुवृश्चौ	सुवृश्चः
तृ. सुवृश्चा	सुवृड्भ्यां	सुवृड्भिः
स. सुवृश्चि	सुवृश्चोः	सुवृट्सु

123. छकारान्तः पुंलिङ्गः प्राट्शब्दः।

प्राट्	प्राच्छौ	प्राच्छः
प्राच्छं	प्राच्छौ	प्राच्छः
तृ. प्राच्छा	प्राड्भ्यां	प्राड्भिः
स. प्राच्छि	प्राच्छोः	प्राट्सु

124. जकारान्तः पुंलिङ्गो राट्शब्दः ।

राट्	राजौ	राजः
राजं	राजौ	राजः
राजा	राड्भ्यां	राड्भिः
राजे	राड्भ्यां	राड्भ्यः
राजः	राड्भ्यां	राड्भ्यः
राजः	राजोः	राजाम्
राजि	राजोः	राट्सु

एवं विश्वसृट्, परिमृट्, देवेट्, इतीमे सृज मृज यज धातुनिष्पन्नाः, परिव्राट् च ॥

---

125. जकारान्तः पुंलिङ्गो भृट्शब्दः ।

भृट्	भृज्जौ	भृज्जः
भृज्जं	भृज्जौ	भृज्जः
भृज्जा	भृड्भ्यां	भृड्भिः
स. भृज्जि	भृज्जोः	भृट्सु

---

126. जकारान्तः पुंलिङ्गो विभ्राट्शब्दः ।

विभ्राक्, विभ्राट्	विभ्राजौ	विभ्राजः
तृ. विभ्राजा	विभ्राग्भ्यां / विभ्राड्भ्यां	विभ्राग्भिः / विभ्राड्भिः
ष. विभ्राजः	विभ्राजोः	विभ्राजाम्
स. विभ्राजि	विभ्राजोः	विभ्राक्षु, विभ्राट्सु

127. जकारान्तः पुंलिङ्गो युक्छब्दः ।

युङ्	युञ्जौ	युञ्जः
युञ्जं	युञ्जौ	युजः

शेषं भिषक्छब्दवत् ।

समाधात्रर्थको युक्छब्दो भिषक्छब्दवत् ।

---

128. णकारान्तः पुंलिङ्गः सुगण्शब्दः ।

सुगण्	सुगणौ	सुगणः
तृ. सुगणा	सुगण्भ्यां	सुगण्भिः
स. सुगणि	सुगणोः	सुगण्सु

---

129. थकारान्तः पुंलिङ्गः अग्निमथ्छब्दः ।

अग्निमत्	अग्निमथौ	अग्निमथः
तृ. अग्निमथा	अग्निमद्भ्यां	अग्निमद्भिः
स. अग्निमथि	अग्निमथोः	अग्निमत्सु

---

130. धकारान्तः पुंलिङ्गो बुध्छब्दः ।

भुत्	बुधौ	बुधः
बुधं	बुधौ	बुधः
बुधा	भुद्भ्यां	भुद्भिः
बुधे	भुद्भ्यां	भुद्भ्यः
बुधः	भुद्भ्यां	भुद्भ्यः
बुधः	बुधोः	बुधाम्
बुधि	बुधोः	भुत्सु

131. नकारान्तः पुंलिङ्गः पूषन्शब्दः ।

पूषा	पूषणौ	पूषणः
पूषणं	पूषणौ	पूष्णः
पूष्णा	पूषभ्यां	पूषभिः
स. पूष्णि / पूषणि	पूष्णोः	पूषसु
हे पूषन्	हे पूषणौ	हे पूषणः

एवम् अर्यमा ॥

---

132. नकारान्तः पुंलिङ्गो वृत्रहन् शब्दः ।

वृत्रहा	वृत्रहणौ	वृत्रहणः
वृत्रहणं	वृत्रहणौ	वृत्रघ्नः
वृत्रघ्ना	वृत्रहभ्यां	वृत्रहभिः
स. वृत्रघ्नि / वृत्रहणि	वृत्रघ्नोः	वृत्रहसु
हे वृत्रहन्	हे वृत्रहणौ	हे वृत्रहणः

एवं ब्रह्महा, भ्रूणहा इत्यादयो हनधात्वन्ताः ॥

---

133. नकारान्तः पुंलिङ्गः श्वन्शब्दः ।

श्वा	श्वानौ	श्वानः
श्वानं	श्वानौ	शुनः
शुना	श्वभ्यां	श्वभिः

शुने	श्वभ्यां	श्वभ्यः
शुनः	श्वभ्यां	श्वभ्यः
शुनः	शुनोः	शुनाम्
शुनि	शुनोः	श्वसु
हे श्वन्	हे श्वानौ	हे श्वानः

134. नकारान्तः पुंलिङ्गो युवन्शब्दः ।

युवा	युवानौ	युवानः
युवानं	युवानौ	यूनः
यूना	युवभ्यां	युवभिः
यूने	युवभ्यां	युवभ्यः
यूनः	युवभ्यां	युवभ्यः
यूनः	यूनोः	यूनाम्
यूनि	यूनोः	युवसु
हे युवन्	हे युवानौ	हे युवानः

135. नकारान्तः पुंलिङ्गो मघवन्शब्दः ।

मघवा	मघवानौ	मघवानः
मघवानं	मघवानौ	मघोनः
मघोना	मघवभ्यां	मघवभिः
मघोने	मघवभ्यां	मघवभ्यः
मघोनः	मघवभ्यां	मघवभ्यः

मघोनः	मघोनोः	मघोनाम्
मघोनि	मघोनोः	मघवसु
हे मघवन्	हे मघवानौ	हे मघवानः

अस्य धीमच्छब्दवदपि रूपम्—

मघवान् मघवन्तौ मघवन्तः इत्यादि ।

---

136. नकारान्तः पुंलिङ्गोऽर्वन्शब्दः ।

अर्वा	अर्वन्तौ	अर्वन्तः

शेषं धीमच्छब्दवत् ।

---

137. नकारान्तः पुंलिङ्गः पथिन्शब्दः ।

पन्थाः	पन्थानौ	पन्थानः
पन्थानं	पन्थानौ	पथः
पथा	पथिभ्यां	पथिभिः
पथे	पथिभ्यां	पथिभ्यः
पथः	पथिभ्यां	पथिभ्यः
पथः	पथोः	पथाम्
पथि	पथोः	पथिषु

एवं मन्थाः ॥

---

138. नकारान्तः पुंलिङ्गः ऋभुक्षिन्शब्दः ।

ऋभुक्षाः	ऋभुक्षाणौ	ऋभुक्षाणः
ऋभुक्षाणम्	ऋभुक्षाणौ	ऋभुक्षः

तृ. ऋभुक्षा	ऋभुक्षिभ्यां	ऋभुक्षिभिः
स. ऋभुक्षि	ऋभुक्षोः	ऋभुक्षिषु

---

139. सकारान्तः पुंलिङ्गो दोःशब्दः ।

दोः	दोषौ	दोषः
दोषं	दोषौ	दोषः, दोष्णः
दोषा } दोष्णा	दोर्भ्यां } दोषभ्यां	दोर्भिः } दोषभिः
दोषे } दोष्णे	दोर्भ्यां } दोषभ्यां	दोर्भ्यः } दोषभ्यः
दोषः } दोष्णः	दोर्भ्यां } दोषभ्यां	दोर्भ्यः } दोषभ्यः
दोषः } दोष्णः	दोषोः } दोष्णोः	दोषाम् } दोष्णाम्
दोषि } दोष्णि } दोषणि	दोषोः } दोष्णोः	दोष्षु } दोषसु
हे दोः	हे दोषौ	हे दोषः

---

140. सकारान्तः पुंलिङ्गः पुंस्शब्दः ।

पुमान्	पुमांसौ	पुमांसः
पुमांसं	पुमांसौ	पुंसः

पुंसा	पुंभ्यां	पुंभिः
पुंसे	पुंभ्यां	पुंभ्यः
पुंसः	पुंभ्यां	पुंभ्यः
पुंसः	पुंसोः	पुंसाम्
पुंसि	पुंसोः	पुंसु
हे पुमन्	हे पुमांसौ	हे पुमांसः

---

141. सकारान्तः पुंलिङ्ग उशनस्शब्दः ।

उशना	उशनसौ	उशनसः
हे उशनन् हे उशन हे उशनः	हे उशनसौ	हे उशनसः

शेषं वेधश्शब्दवत् ।

---

142. सकारान्तः पुंलिङ्गः अनेहस्शब्दः ।

अनेहा	अनेहसौ	अनेहसः

शेषं वेधश्शब्दवत् ।

एवं पुरुदंसा ॥

---

143. हकारान्तः पुंलिङ्गो दुह्शब्दः ।

धुक्	दुहौ	दुहः
दुहं	दुहौ	दुहः
दुहा	धुग्भ्यां	धुग्भिः

दुहे	धुग्भ्यां	धुग्भ्यः
दुहः	धुग्भ्यां	धुग्भ्यः
दुहः	दुहोः	दुहाम्
दुहि	दुहोः	धुक्षु
हे धुक्	हे दुहौ	हे दुहः

144. हकारान्तः पुंलिङ्गो विश्ववाह्शब्दः ।

विश्ववाट्	विश्ववाहौ	विश्ववाहः
विश्ववाहं	विश्ववाहौ	विश्वौहः
विश्वौहा	विश्ववाड्भ्यां	विश्ववाड्भिः
विश्वौहे	विश्ववाड्भ्यां	विश्ववाड्भ्यः
विश्वौहः	विश्ववाड्भ्यां	विश्ववाड्भ्यः
विश्वौहः	विश्वौहोः	विश्वौहाम्
विश्वौहि	विश्वौहोः	विश्ववाट्सु
हे विश्ववाट्	हे विश्ववाहौ	हे विश्ववाहः

एवं राजवाट् इत्यादयः ॥

145. हकारान्तः पुंलिङ्गस्तुरासाह्शब्दः ।

तुराषाट्	तुरासाहौ	तुरासाहः
तुरासाहं	तुरासाहौ	तुरासाहः
तुरासाहा	तुराषाड्भ्यां	तुराषाड्भिः
तुरासाहे	तुराषाड्भ्यां	तुराषाड्भ्यः
तुरासाहः	तुराषाड्भ्यां	तुराषाड्भ्यः

तुरासाहः	तुरासाहोः	तुरासाहाम्
तुरासाहि	तुरासाहोः	तुराषाट्सु
हे तुराषाट्	हे तुरासाहौ	हे तुरासाहः

---

146. हकारान्तः पुंलिङ्गः अनडुह्शब्दः ।

अनड्वान्	अनड्वाहौ	अनड्वाहः
अनड्वाहम्	अनड्वाहौ	अनडुहः
अनडुहा	अनडुद्भ्याम्	अनडुद्भिः
अनडुहे	अनडुद्भ्याम्	अनडुद्भ्यः
अनडुहः	अनडुद्भ्याम्	अनडुद्भ्यः
अनडुहः	अनडुहोः	अनडुहाम्
अनडुहि	अनडुहोः	अनडुत्सु
हे अनड्वन्	हे अनड्वाहौ	हे अनड्वाहः

॥ इति हलन्तपुंलिङ्गविशेषशब्दाः ॥

---

147. पकारान्तस्त्रीलिङ्गः अप्छब्दो
नित्यं बहुवचनान्तः ।

आपः, अपः, अद्भिः, अद्भ्यः, अद्भ्यः, अपाम्, अप्सु ।

---

148. षकारान्तस्त्रीलिङ्गः सजूश्शब्दः ।

प्र.	सजूः	सजुषौ	सजुषः
तृ.	सजुषा	सजूर्भ्यां	सजूर्भिः
स.	सजुषि	सजुषोः	सजूष्षु

149. सकारान्तः स्त्रीलिङ्गः भासशब्दः ।

प्र.	भाः	भासौ	भासः
तृ.	भासा	भाभ्यां	भाभिः
स.	भासि	भासोः	भास्सु

150. सकारान्तः स्त्रीलिङ्गः आशीश्शब्दः ।

प्र.	आशीः	आशिषौ	आशिषः
तृ.	आशिषा	अशीर्भ्याम्	आशीर्भिः
स.	आशिषि	आशिषोः	आशीष्षु

151. हकारान्तः स्त्रीलिङ्ग उपानच्छब्दः ।

प्र.	उपानत्	उपानहौ	उपानहः
तृ.	उपानहा	उपानद्भ्याम्	उपानद्भिः
स.	उपानहि	उपानहोः	उपानत्सु

उष्णिक्छब्दो धुक्छब्दवत् ।

॥ इति हलन्तस्त्रीलिङ्गविशेषशब्दाः ।

152. चकारान्तनपुंसकलिङ्गः प्राक्छब्दः सुवाक्छब्दवत् । एवं परागादयः ॥

153. चकारान्तनपुंसकलिङ्गः प्रत्यक्छब्दः ।

प्रत्यक्	प्रतीची	प्रत्यञ्चि
प्रत्यक्	प्रतीची	प्रत्यञ्चि

शेषं पुंवत् ।

एवं सम्यगादयः ॥

---

154. चकारान्तनपुंसकलिङ्गः अन्वक्छब्दः ।

अन्वक्	अनूची	अन्वञ्चि
अन्वक्	अनूची	अन्वञ्चि

शेषं पुंवत् ।

---

155. चकारान्तनपुंसकलिङ्गः उदक्छब्दः ।

उदक्	उदीची	उदञ्चि
उदक्	उदीची	उदञ्चि

शेषं पुंवत् ।

---

156. चकारान्तनपुंसकलिङ्गस्तिर्यक्छब्दः ।

तिर्यक्	तिरश्ची	तिर्यञ्चि
तिर्यक्	तिरश्ची	तिर्यञ्चि

शेषं पुंवत् ।

इत्याद्यूह्यम् ।

157. नकारान्तनपुंसकलिङ्गः अहन्शब्दः ।

अहः	अह्नी, अहनी	अहानि
अहः	अह्नी, अहनी	अहानि
अह्ना	अहोभ्याम्	अहोभिः
अह्ने	अहोभ्याम्	अहोभ्यः
अह्नः	अहोभ्याम्	अहोभ्यः
अह्नः	अह्नोः	अह्नाम्
अह्नि, अहनि	अह्नोः	अहस्सु
हे अहः	हे अह्नी, हे अहनी	हे अहानि

---

158. रेफान्तनपुंसकलिङ्गो वार्शब्दः ।

प्र-द्वि. वाः	वारी	वारि
तृ. वारा	वार्भ्यां	वार्भिः
स. वारि	वारोः	वार्षु

---

159. सकारान्तनपुंसकलिङ्गः धनुश्शब्दः ।

प्र-द्वि. धनुः	धनुषी	धनूंषि
तृ. धनुषा	धनुर्भ्यां	धनुर्भिः
स. धनुषि	धनुषोः	धनुष्षु

---

160. सकारान्तनपुंसकलिङ्गः शोचिश्शब्दः ।

प्र-द्वि.	शोचिः	शोचिषी	शोचींषि
तृ.	शोचिषा	शोचिर्भ्यां	शोचिर्भिः
स.	शोचिषि	शोचिषोः	शोचिष्षु

एवं रोचिः इत्यादयः ॥

॥ इति हलन्तनपुंसकलिङ्गविशेषशब्दाः ॥

॥ संख्यावाचकशब्दाः ॥

161. एकशब्दः नित्यैकवचनान्तः ।

पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसकलिङ्गे
एकः	एका	एकं
एकं	एकां	एकं
एकेन	एकया	एकेन
एकस्मै	एकस्यै	एकस्मै
एकस्मात्	एकस्याः	एकस्मात्
एकस्य	एकस्याः	एकस्य
एकस्मिन्	एकस्याम्	एकस्मिन्

162. इकारान्तः पुंलिङ्गो नित्यद्विवचनान्तः द्विशब्दः ।

द्वौ द्वौ द्वाभ्यां द्वाभ्यां द्वाभ्यां द्वयोः द्वयोः ।

स्त्रीलिङ्गे
नपुंसकलिङ्गे } द्वे द्वे द्वाभ्याम् इत्यादि ।

---

163. इकारान्तः पुंलिङ्गो नित्यबहुवचनान्तः त्रिशब्दः ।

त्रयः त्रीन् त्रिभिः त्रिभ्यः त्रिभ्यः त्रयाणां त्रिषु ।

स्त्रीलिङ्गे—तिस्रः तिस्रः तिसृभिः तिसृभ्यः तिसृभ्यः तिसृणां तिसृषु ।

नपुंसकलिङ्गे—त्रीणि त्रीणि त्रिभिः त्रिभ्यः त्रिभ्यः त्रयाणां त्रिषु ।

---

164. रेफान्तः पुंलिङ्गः चतुरशब्दः नित्यं बहुवचनान्तः ।

चत्वारः चतुरः चतुर्भिः चतुर्भ्यः चतुर्भ्यः चतुर्णां चतुर्षु ।

स्त्रीलिङ्गे—चतस्रः चतस्रः चतसृभिः चतसृभ्यः चतसृभ्यः चतसृणां चतसृषु ।

नपुंसकलिङ्गे—चत्वारि चत्वारि चतुर्भिः चतुर्भ्यः चतुर्भ्यः चतुर्णां चतुर्षु ।

---

165. नकारान्तः पञ्चन्शब्दः नित्यं बहुवचनान्तः लिङ्गत्रयेऽपि साधारणः ।

पञ्च पञ्च पञ्चभिः पञ्चभ्यः पञ्चभ्यः पञ्चानां पञ्चसु

एवं सप्त नव दश ॥

---

166. षकारान्तः षट्शब्दो नित्यं बहुवचनान्तः लिङ्गत्रयेऽपि साधारणः ।

षट् षट् षड्भिः षड्भ्यः षड्भ्यः षण्णां षट्सु ।

---

167. नकारान्तः अष्टन् शब्दः नित्यं बहुचनान्तः लिङ्गत्रयेऽपि साधारणः ।

अष्टौ-अष्ट, अष्टौ-अष्ट, अष्टाभिः-अष्टभिः, अष्टाभ्यः-अष्टभ्यः, अष्टाभ्यः-अष्टभ्यः, अष्टानाम्, अष्टासु-अष्टसु ।

---

168. इकारान्तः कतिशब्दः नित्यं बहुवचनान्तः लिङ्गत्रयेऽपि साधारणः ।

कति कति कतिभिः कतिभ्यः कतिभ्यः कतीनां कतिषु ।

---

169. अकारान्तः पुंलिङ्गः प्रथमशब्दः ।

प्रथमः	प्रथमौ	प्रथमे, प्रथमाः
हे प्रथम	हे प्रथमौ	हे प्रथमे, हे प्रथमाः

शेषं रामशब्दवत् ।

एवं चरमः, अल्पः, अर्धः, कतिपयः—एते, द्वयः, द्वितयः, त्रयः, त्रितयः, चतुष्टयः, पञ्चतयः—इत्यादयस्तयबन्ताश्च ॥

स्त्रीलिङ्गः प्रथमाशब्दः रमाशब्दवत् ।

नपुंसकलिङ्गः प्रथमशब्दः ज्ञानशब्दवत् ।

170. अकारान्तः पुंलिङ्गः द्वितीयशब्दः ।

द्वितीयः	द्वितीयौ	द्वितीयाः
द्वितीयं	द्वितीयौ	द्वितीयान्
द्वितीयेन	द्वितीयाभ्यां	द्वितीयैः
द्वितीयस्मै, द्वितीयाय	द्वितीयाभ्यां	द्वितीयेभ्यः
द्वितीयस्मात्, द्वितीयात्	द्वितीयाभ्यां	द्वितीयेभ्यः
द्वितीयस्य	द्वितीययोः	द्वितीयानां
द्वितीयस्मिन्, द्वितीये	द्वितीययोः	द्वितीयेषु
हे द्वितीय	हे द्वितीयौ	हे द्वितीयाः

एवं तृतीयः ॥

---

171. आकारान्तः स्त्रीलिङ्गो द्वितीयाशब्दः ।

द्वितीया	द्वितीये	द्वितीयाः
द्वितीयां	द्वितीये	द्वितीयाः
द्वितीयया	द्वितीयाभ्यां	द्वितीयाभिः
द्वितीयस्यै, द्वितीयायै	द्वितीयाभ्यां	द्वितीयाभ्यः
द्वितीयस्याः द्वितीयायाः	द्वितीयाभ्यां	द्वितीयाभ्यः
द्वितीयस्याः द्वितीयायाः	द्वितीययोः	द्वितीयानाम्
द्वितीयस्यां द्वितीयायां	द्वितीययोः	द्वितीयासु

एवं तृतीया ॥

---

172. अकारान्तनपुंसकलिङ्गो द्वितीयशब्दः ।

द्वितीयं	द्वितीये	द्वितीयानि
द्वितीयं	द्वितीये	द्वितीयानि

शेषं पुंवत् ।

एवं तृतीयशब्दोऽपि ॥

इति संख्यावाचकशब्दाः ।

INDEX